

PROGRAM

14.00-14.05 Välkomna

- *Helene Oscarsson, Vreta Kluster, Östergötland*

14.05-14.40 Vad gör bonden på gården

- *Helene Oscarsson, agronom/projektledare, Vreta Kluster*

14.40-14.45 PAUS

14.45-15.20 Svensk grönsaksodling - vad går att odla i Sverige, vilka säsonger finns, olika certifieringar m.m.

- *Anette Borgström, MOEK, Mellansvenska odlarna ekonomisk förening*

15.20-15.55 Det nya lantbruksföretagandet - teknisk utveckling, ledarskap, management

- *Jan Forssell, Bjurs Lantbruk, Dalarna*

15.55-16.00 Avslut

1

2

VAD LEVERERAS FRÅN ETT LANTBRUK?

3

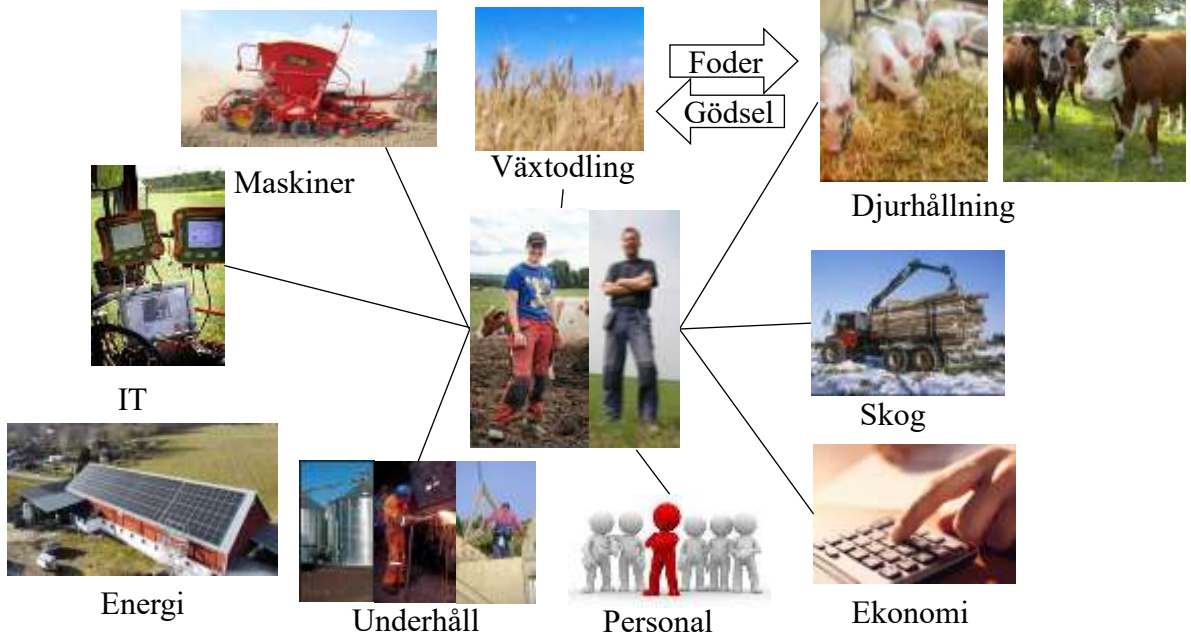

4

5

En lantbrukarens arbetsfält

6

Krafter med stor inverkan

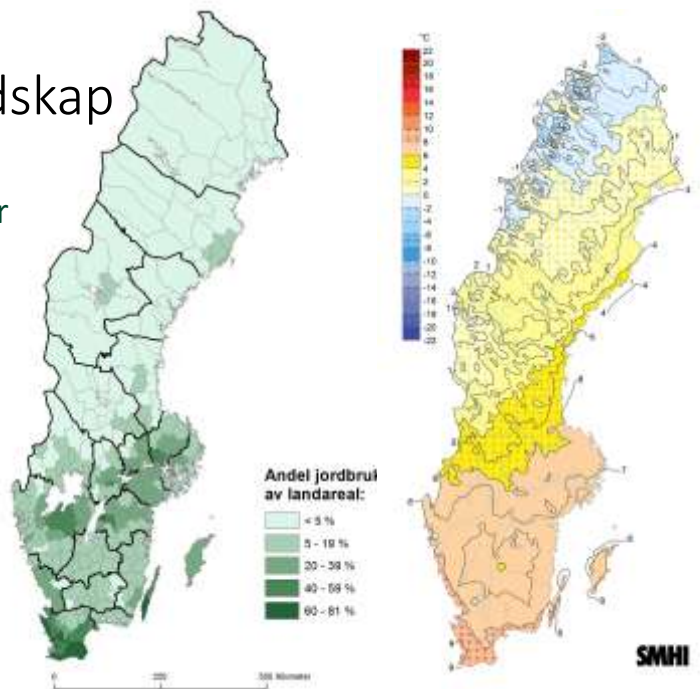

7

Sveriges odlingslandskap

• Fördelning av olika marktyper i Sverige

- skog 51 procent,
- jordbruksmark 8 procent,
- vatten 9 procent,
- våtmark 10 procent,
- berg och fjäll 10 procent
- övrig mark 12 procent.

8

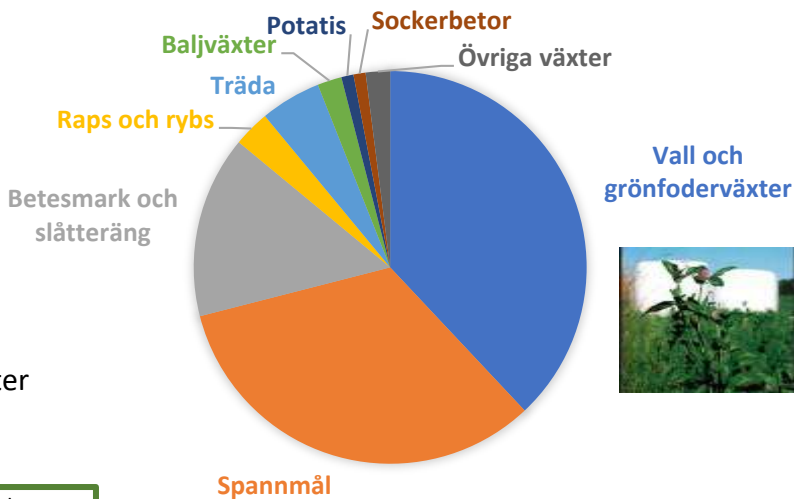
Arealfördelning i Sverige - odlingsbar mark

2,9 milj ha jordbruksmark

(2025), fördelat på:

- 1,1 milj ha vall och grönfoderväxter
- 1 milj ha spannmål (vete, korn, havre)
- 0,46 milj ha betesmark och slåtteräng
- 0,1 milj ha raps mfl oljeväxter

1 ha = 1 hektar = 100 x 100 m = 2 fotbollsplaner

(Jordbruksverket 2000-2020)

9

Vall = gräs + klöver = djurfoder

- Vall är gräs och klöver som blir till foder till djuren, ffa kor.
- Vallen är Sveriges vanligaste gröda och odlas på nästan hälften av åkermarken.

10

Proteingrödor
- foder/mat

Gräs

11

Spannmål

12

Oljev växter

13

Grödor - Användning

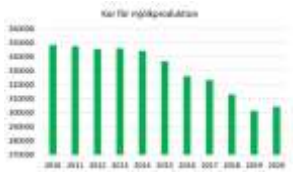
- Korn – foder (75% av spannmålen), malt (öl, whiskey)
- Vete – bröd, pasta, foder, etanol
- Havre – havregryn, foder, havreolja
- Råg – knäckebröd
- Rågvete – foder
- Raps – rapsolja till mat och bränsle, margarin
- Lin – linolja till färgindustrin
- Ärtor – mat, foder
- Vall – grovfoder: ensilage, hö

14

Snabbfakta mjölkproduktion

- Bland världens mest högproducerande kor, upp till ca 60-70 l mjölk per ko och dag, dvs 10.500-11.500 liter/år (beroende på sammansättning).
- Ko – tjur/insemination – kalv – sinko.
- Antal mjölkföretag i Sverige ca 2 598 st (SJV 2025)
- Genomsnittsbesättning ca 113 kor (2025)
- Antal mjölkkor i Sverige, ca 295 040 (SJV 2025)
- Slutar ca 2 mjölkbönder om dagen
- 60% av svenskt nötkött kommer från mjölkkor

15

Annan köttproduktion + äggproduktion

SPANNMÅL

- Suggor och smågrisar, slaktsvin
 - 1,3 milj grisar i Sverige (2025)
 - Sveriges grisföretagare har 600 medlemmar, 1050 företag (SJV 2025),
 - Ca 14-16 kullingar per sugga, ca 2 kullar per år
 - Växer från 25-125 kg på ca 5 mån
 - 40% import
- Värphöns - 8,6 milj, 194 företag med över 1000 djur (SJV 2025),
- Kyckling – 12,2 milj, 93 företag med fler än 1000 djur (2025)

GRÄS

- Får – 446 000, 7 773 företag (2025)
- Nötboskap - köttdjur – 196 000 kor för uppfödning av kalvar (SJV 2025), 1180 medlemmar i SNP 2022

Källa: Jordbruksverket, Lantbrukets djur, 2025

16

Priser

- Vete
 - vetemjöl i butik ca 10 kr/kg
 - till lantbrukaren?
- Mjök
 - Till kund i butik 18-25 kr/l
 - till lantbrukaren?
 - ..
- Fläskkött
 - Till kund i butik 70 – 200 kr/kg beroende på del
 - till lantbrukaren?
- Nötkött
 - Till kund i butik 100 – 600 kr/kg beroende på del
 - Till lantbrukaren?

17

Slakterier i Sverige

- 8 större slakterier står för 90% av slakten i Sverige av nöt, gris, lamm
- Tot.150 livsmedelsanläggningar för slakt – mindre, lokala slakterier och gårdsslakterier
 1. Scan Sverige (Linköping, Kristianstad m.fl.)
 2. KLS Ugglarps
 3. Skövde Slakteri AB (Skövde)
 4. Dahlbergs (Brålanda)
 5. Ginsten Slakteri AB (Halmstad)
 6. Nyhlén Hugosons AB (Luleå)
 7. Närkes Slakteri AB (Örebro)
 8. Protos AB (Gotland)

18

Mejerier i Sverige

- 4 större mejeriföretag tar hand om 95% av mjölken
 1. Arla Foods – 11 egna anläggningar i bl.a. Götene, Linköping, Jönköping, Kvibille (69% av den svenska mjölken)
 2. Skånemejerier, ägs av franska mejerijätten Lactalis
 3. Norrmejerier, ägs av noddländska mjölkbönder, driver mejerier i Luleå och Umeå
 4. Falköpings mejeri – bondeägt mejeri i Västergötland, äger även Grådö mejeri i Dalarna
- Ett antal väletablerade mellanstora eller lokala mejerier, t.ex. Gäsene Mejeri, Emåmejeriet, Wapnö
- Ett hundratal renodlade gårdsmejerier

19

Foder och spannmålshandel i Sverige

- 3 dominerande rikstäckande aktörer köper merparten av den svenska skörden.
 1. Lantmännen – 43 egna spannmålsmottagningar och utlastningshamnar, bondeägt kooperativ
 2. Svenska Foder (ägda av danska DLG) – en stor rikstäckande aktör med ett trettiotal fysiska mottagningsplatser och utlastningshamnar
 3. Swedish Agro (ägda av Danish Agro) – den tredje stora fullserviceaktören i mellersta Sverige
- Privata och regionala spannmålshandlare
 - Ett tjugotal fristående privata eller regionala handels- och kvarnföretag, t.ex.
 - AB Johan Hansson (Uppsala)
 - Dalviks Kvarn AB (Dalarna)
 - Forsbecks AB (Östergötland)
 - Vallberga Lantmän (Halland)

20

Lång planeringshorisont, långsiktiga beslut

Investering: ca 15-30 Mkr
Avskrivningstid: ca 35 år (ca 10 år för inredning, byggnad ca 50 år)

Avverkning: efter ca 70-90 år, första intjäningen efter ca 40 år vid andra gallringen

Årslager på diesel, gödning, spannmål och grovfoder

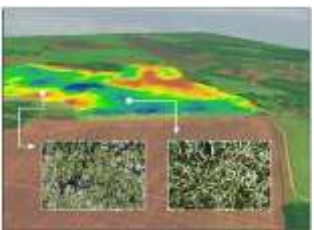
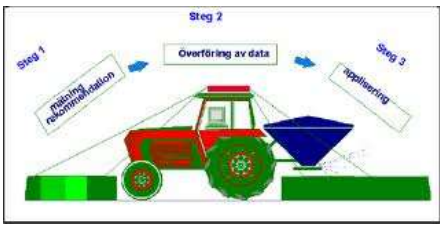
21

Maskinpark

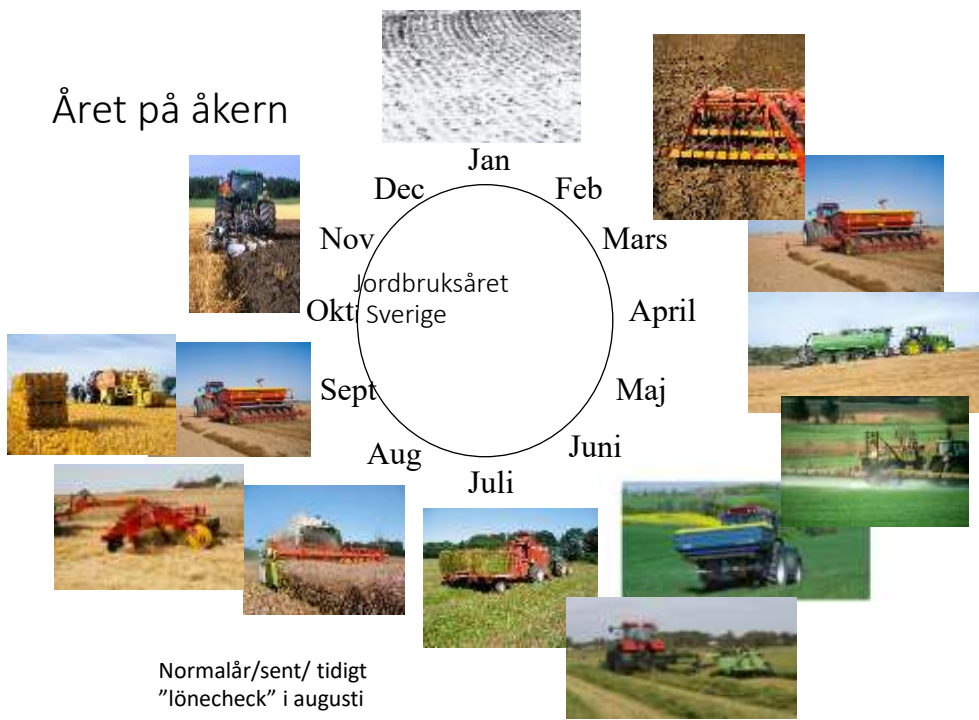
22

Digitalisering och precision för effektivisering

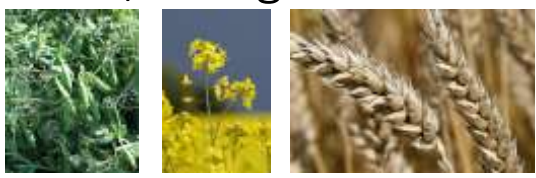
23

Året på åkern

24

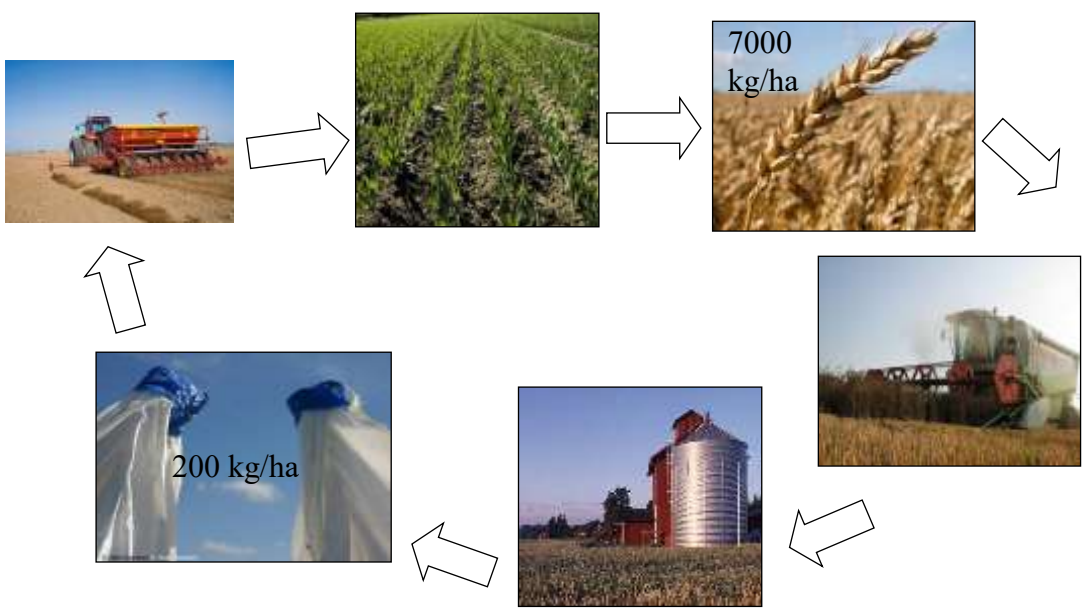
Vårgrödor/Höstgrödor

Vårvete	Höstvete
Vårraps	Höstraps
Havre	Rågvete
Ärtor	Höstkorn
Åkerböna	Höstråg
Vårkorn	
Vall – klöver/gräs – insådd	
Majs	
Lin	

25

Spannmålsproduktion

26

Jordbearbetning --> uppnå frö-jord-kontakt

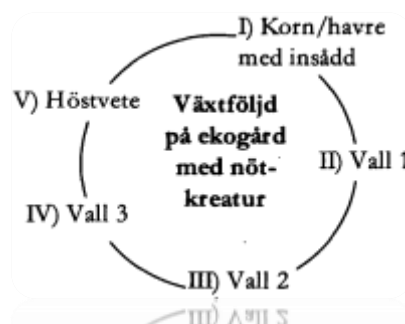
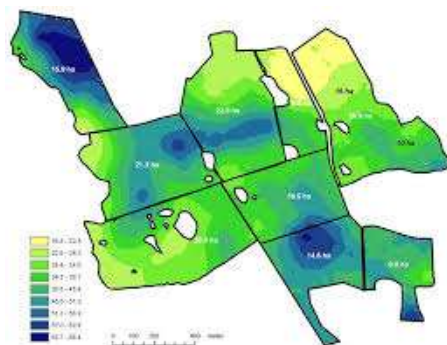
Bearbeta så lite som möjligt, men så mkt som behövs

28

UTMANING: VAL AV GRÖDOR

Växtföljd

- Växtföljd: Den ordningen vi odlar grödor på ett fält.
- Avgörs av:
 - Klimat – geografi
 - Jordart
 - Behov – djurfoder, försäljning
 - Ekologisk odling /konventionell
- Förfrukten lämnar avtryck till nästa gröda:
 - Sjukdomar
 - Ogräs
 - Näring
 - Mull
 - Struktur

29

UTMANING: OGRÄS

Ogräs

- Fröogräs – snärjmåra, baldersbrå, våtarv, flyghavre
- Rotogräs – kvickrot, åkertistel
- Bearbetningens effekt på ogräsen

30

UTMANING

Växtsjukdomar

- Svamp, insekter, virus, marksmitta (långlivad 15-20 år)
- Sjukdomarna sätter ner plantans tillväxt – sänker kvaliteten
- Olika grödor har olika sjukdomar
- Varierad växtföljd, halmhantering, sprutning

Undvik marksmitta genom en bra växtföljd:

- Potatis (ok vart 4 år)
- Raps (ok vart 6 år)
- Ärter (ok vart 7 år)

31

UTMANING

Näringstillgång

- Olika grödor tar upp olika mycket näring och har olika krav
- Ärtor, raps, klöver och lusern tillför kväve till jorden
- Spannmål och potatis är tärnande
- Fosfor och kalium måste tillföras med gödsel, även kväve - NPK
 - NPK
 - N= kväve
 - P= fosfor
 - K= kalium

32

Stallgödsel

33

Ekologisk odling

- Inga kemiska växtskyddsmedel – inga betningsmedel eller sprutning i växande gröda
 - Istället mekanisk ogräsbekämpning
 - Växtföljd
 - Gynna mikrolivet mha växtföljd och växtrester
- Ingen handelsgödsel
 - Istället stallgödsel och andra organiska gödselmedel
 - Djuren är viktiga -> stallgödsel
- Ger lägre skörd – behövs merbetalning
- Regelverket reglerar även tillsatser i maten

34

Vi vill gärna ha din feedback!

www.menti.com

Kod: 4443 5586

<https://www.menti.com/alomtb9ma4bv>

36